

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Tisztelt Nyertes Pályázók!

Kedves Kutatótársak!

Néhány nappal ezelőtt jelent meg egy örömteli hír arról, hogy az utóbbi évek legjobb magyar eredményét érte el a Kőrösi Csoma Sándor Két Tanítási Nyelvű Baptista Gimnázium egyik tanulója az egyesült államokbeli Ohióban megrendezett ifjúsági tudományos versenyek világbajnokságán. A magyar diák ezüstérmet szerzett a háromdimenziós nyomtatás továbbfejlesztését célzó projektjével.

A díjátadó után adott nyilatkozatában a gimnazista arról beszélt, hogy a tudomány egy nagy közös projekt, ami segíti a világ megértését, és amihez hozzájárul minden befektetett munka, energia és idő – akár egy professzionális laborban, akár egy garázsban zajlik a felfedezés. A verseny pedig lehetőséget teremtett számára kortársai elgondolásainak megismeréséhez, tapasztalataik megvitatásához, illetve további kutatási irányok megfogalmazásához.

A tudomány iránti lelkesedését remélhetőleg még sokáig megtartó fiatalember röviden, de szinte tökéletesen foglalta össze, hogyan lehet kiemelkedni a tudományos közösségen belül tapasztalható, rendkívül kiélezett és határokat nem ismerő versenyben. Hiába az eredeti gondolat, ha nem szán rá a kutató elég munkát és időt, hogy kiderüljön, valóban jó-e az elmélete. És hiába a felkészültség, az egyéni kiválóság egy olyan korban, amikor a tudományban egy fecske már nagyon régóta nem csinál nyarat. Ahhoz, hogy egy nagyobb kutatási terv megvalósuljon, széles körű együttműködésre, közös gondolkodásra, jól végiggondolt munkamegosztásra és sokszor évekre előre szóló tervezésre van szükség.

A tudományban sokszor emlegetett kiválóság akkor tud kiteljesedni, ha olyan intézményi kereteket biztosítunk a számára, amelyek lehetővé teszik a

folyamatos, magas színvonalú kutatómunkát. Ehhez a legendás sikertörténetek nyertes gimnazista által is emlegetett garázsainál ma már sokkal komolyabb infrastruktúrára, kiváló kutatókból álló közösségre, a tudomány művelését magas szinten támogató menedzsmentre és nem utolsósorban stabil, kiszámítható pénzügyi háttérre is szükség van.

Röviden: a kutatómunka sajátosságainak megfelelő feltételek és az ezeket folyamatosan monitorozó minőségbiztosítási rendszer nélkül nem képzelhető el magas szintű teljesítmény. A Magyar Tudományos Akadémia már évtizedek óta egyfajta minőségbiztosítási feladatot lát el, amikor az MTA doktora címmel ismeri el az egyéni tudományos kiválóságot. Bár kutatóhálózatát már több mint fél évtizede elveszítette, az továbbra is egyértelmű, hogy az Akadémia megkerülhetetlen minőségbiztosító bázisa a hazai kutatói közösségnek.

Ezt a szerepét erősítette, egyúttal új fejezetet nyitott a magyar tudományos teljesítmények értékelésében, amikor 2021-ben a kezdeményezésemre a tudományos kiválóság elismerését kiterjesztette a tudományos intézményekre is az MTA Kiváló Kutatóhely minősítés létrehozásával.

Az MTA Kiváló Kutatóhely minősítés megalapításával a legkiemelkedőbb magyar kutatóhelyeknek méltó elismerést, a feltörekvőknek reális perspektívát, az érdeklődő hazai és külföldi döntéshozóknak objektív helyzetképet, a hazai tudomány kiválóságában érdekelt társadalomnak pedig tájékozódási lehetőséget kívánt biztosítani az Akadémia.

Az első alkalommal kiírt pályázaton 95 kutatóhely nyerte el a minősítést. 2023-ban a vállalkozások keretében működő kutatóhelyek számára hirdettük meg a pályázatot, és az értékelést követően 7 kutatóhely vehette át a minősítés megszerzését igazoló oklevelet.

Tavaly az MTA Kiváló Kutatóhely minősítés megszerzésére irányuló pályázatot az egyetemi és állami fenntartású kutatóhelyek részére is meghirdettük. A pályázatok elbírálásáról és a minősítés szempontjairól hamarosan Hunyady László akadémikustársam, a Kutatóhelyeket Minősítő Tanács elnöke beszél

majd. Én inkább arra térnék ki, mit is nyernek a minősítéssel a hazai intézmények.

Először is: a Magyar Tudományos Akadémia története első 200 évében biztos ponttá vált a tudomány művelői számára. Teljesítményének köszönhetően közösségének még akkor is rendkívül erős a hitelessége, ha azt időről időre próbálják kívülről rombolni. E hitelesség pedig nemcsak a kutatók, hanem a szélesebb közvélemény számára is a legnagyobb bizalommal övezett intézménnyé teszi. Az Akadémia következetesen a kiválóságot képviseli és támogatja – legyen szó akár személyekről, akár intézményekről –, és ezt az elvet átlátható, a tudományos módszerek alapján működtetett szisztémában juttatja érvényre. A minősítés így mindenki számára egyértelmű színvonalat garantál. Másodszor: a pályázó kutatóhelyek számára éppen ezért adott a lehetőség, hogy felmérjék, hol tartanak saját tudományterületük többi szereplőjéhez képest. Harmadszor: az is jól látható, hogy önmagában a pályázat is egyfajta ösztönző, motiváló tényezőt jelent a kutatóhely fejlesztéséhez. Volt ugyanis olyan intézmény az első, az egyetemi és kutatóintézeti kutatóhelyek számára kiírt pályázat beadói között, amely akkor nem kapta meg a minősítést, tavaly azonban újra pályáozz, és most már sikerrel járt. Végül, de nem utolsósorban: a minősítés megszerzésével egy kutatóhely lehetőséghez jut több olyan akadémiai pályázati támogatásért folyamodni, amelyre az Akadémia csak MTA Kiváló Kutatóhelyről fogad be pályázatot.

Kedves Kutatótársak!

Az MTA 192., rendkívüli közgyűlése által 2019 decemberében elfogadott, megújult akadémiai küldetésben az olvasható: „A tudományos kutatás minőségének és eredményességének feltétele a kutatást végző intézmények, intézetek, kutatócsoportok teljesítményének, a nemzetközi normákhoz igazodó rendszeres értékelése.” Ennek a feladatnak igyekszünk eleget tenni az MTA Kiváló Kutatóhely minősítés létrehozásával, az ehhez kapcsolódó pályázatok

kiírásával és a beérkezett pályázatok elbírálásával. Rendkívül összetett, nagy felelősséggel járó munkát jelent ez minden résztvevő számára, de nyugodt szívvel mondhatom, hogy mindenki odaadással, a feladat jelentőségéhez méltó színvonalon teljesítette. Köszönöm mindannyiuknak, kiváltképp Hunyady László akadémikusnak, a bizottság elnökének.

És természetesen köszönöm minden pályázó intézmény vezetőjének, az ott dolgozóknak, hogy a napi feladatok mellett vállalták a pályázatok elkészítésének sokszor aprólékos, nagy odafigyelést és precizitást kívánó munkáját. Vállalták a megmérettetést, hogy objektív visszajelzést kapjanak a tudományos térben elfoglalt helyükről. Köszönöm egyúttal azt is, hogy mindezzel közvetve azt is ismételten megerősítették: Akadémiánk tudományszervezői, tudományértékelési és minőségbiztosítási tevékenysége továbbra is nélkülözhetetlen a hazai kutatás nemzetközi versenyképességének fenntartása érdekében.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket, és gratulálok a nyerteseknek!